



Şebnem BORAN

sektörel

Ülkemizin Dünya Hububat Pazarındaki Yeri ve Geleceği



Hububat deyince akla ilk olarak buğday, arpa, mısır, çavdar, ulaf ve çeltik geliyor.

Günümüzde, ülkemizde hububat üretimi tarımsal üretimimizde büyük önem taşıyor. Türkiye, dünya hububat pazarında yüzde 1,6'lık üretim payı ile yer alıyor.

Gıda ve Tarım Örgütü'nün (Food and Agriculture Organization) son tahminlerine göre; 2006 yılı dünya hububat üretiminin 2.010 milyon ton, 2007 yılında 2.130 milyon ton olarak gerçekleştiği belirtiliyor. 2008 yılında ise üretimin 2.272 milyon tona yükselmesi bekleniyor.

Tablo 1. Dünya Hububat Üretimi (Milyon Ton)

	2006/07	2007/08	2008/09	2007/08-2008/09 Değişim (%)
Buğday	596,5	610,5	686,1	12,4
İri taneli Hububat	985,5	1.080,0	1.130,2	4,6
Pirinç	428,6	440,3	455,9	3,5
Toplam	2.010,7	2.130,8	2.272,1	6,6

Kaynak: www.fao.org., Crop Prospect And Food Situation Ocak 2009.

Bilindiği gibi, buğday en önemli hububat ürünlerinden biri. 2006 yılı dünya buğday üretimi 597 milyon ton, 2007 yılında 610 milyon ton olarak gerçekleşirken, 2008 yılında üretimin 686 milyon tona ulaşacağı öngörülüyor.

2006 yılında 429 milyon ton, 2007 yılında 440 milyon ton olarak gerçekleşen pirinç üretiminin 2008 yılında ise 456 milyon tona yükseleceği tahmin ediliyor. Bununla birlikte, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin raporuna göre;

- Güney Amerika'daki kötü hava koşulları nedeniyle 2008/09 dünya mısır üretiminin, 6 milyon ton azalarak, bir önceki senenin 786 milyon tonluk rekor seviyesinin ardından ikinci en yüksek seviye olan 782 milyon tona düşeceği,
- 2008 yılı dünya arpa üretiminin, bir önceki sezona göre %17 artışla 156,3 milyon tona ulaşacağı ifade ediliyor.

Tablo 2. Ülkeler İtibariyle Dünya Hububat Üretimi (2008 Yılı Tahmin Milyon Ton)

ÜLKELER	BUĞDAY	ARPA	MISIR
AVRUPA (27 ÜLKE)	151,7	65,9	63,8
ÇİN	112,5	3,4	165,5
HİNDİSTAN	78,4	1,4	17,5
A.B.D.	68	5,2	307,4
RUSYA	63,7	23,1	-
KANADA	28,6	11,8	10,6
AVUSTRALYA	21,4	6,8	0,4
TÜRKİYE	17	5,6	4,2
UKRAYNA	25,9	12,6	11,4
ARJANTİN	8,5	1,6	14
KAZAKİSTAN	13	2	-
TOPLAM	687,8	156,3	782,0

Kaynak: Toprak Mahsulleri Ofisi, IGC ŞUBAT 2009

Ülkeler itibariyle küresel hububat üretiminde Çin ilk sırada bulunuyor. Hindistan ve ABD ise üretimleriyle Çin'i takip ediyor. Türkiye, hububat üretiminde diğer ülkelere göre alt sıralarda yer alıyor. Bugün, ülkemizde yaklaşık 13,5 milyon hektar alanda hububat üretimi yapılıyor.

Tablo 3. Türkiye Hububat Üretimi (Bin Ton)

Yıllar	Toplam	Buğday	Arpa	Çavdar	Ulaf	Mısır	Pirinç	Diğer
1995	28.084	18.000	7.500	240	250	1.900	150	44
1996	29.231	18.500	8.000	245	275	2.000	168	43
1997	29.651	18.650	8.200	235	280	2.080	165	41
1998	33.061	21.000	9.000	232	310	2.300	189	30
1999	28.752	18.000	7.700	233	290	2.297	204	28
2000	32.109	21.000	8.000	260	314	2.300	210	25
2001	29.441	19.000	7.500	220	265	2.200	230	26
2002	31.810	21.000	7.500	235	290	2.500	255	40
2003	30.658	19.000	8.100	240	270	2.800	223	25
2004	34.046	21.000	9.000	270	275	3.000	294	181
2005	36.361	21.500	9.500	270	270	4.200	360	261
2006	34.643	20.010	9.551	271	209	3.811	418	95
2007	29.257	17.234	7.307	241	189	3.535	389	103

Kaynak: İGEME Hububat Raporu, TÜİK



2007 yılında yaşanan kuraklık ile birlikte üretim miktarının yaklaşık % 16 oranında azaldığını görüyoruz. 2006 yılında 34,6 milyon ton olan hububat üretimi 2007 yılında 29,2 milyon tona geriledi.

Üretimimizde buğday %58,9 ile en yüksek üretim payına sahip olurken, %25'lik payla arpa ikinci sırada, %12,1 ile mısır üçüncü sırada yer alıyor.

Üretim ve ekiliş alanına göre serin iklim tahılları (buğday, arpa, çavdar vb.) sıcak iklim tahıllarına (mısır, çeltik vb.) göre daha fazla yer tutuyor.

Bu azalmada en dikkat çekici ise buğday üretimindeki azalma. Buğday üretimimiz 20 milyon tondan 17,2 milyon tona düştü.

Ülkemizde en çok Orta Anadolu, Trakya, Güneydoğu Anadolu ve Çukurova bölgelerinde buğday üretimi yapılıyor.

Arpa kalite itibarıyla dünya pazarında önemli bir yere sahip olup her bölgede üretiliyor.

Son on yılda arpa üretiminde önemli bir değişiklik yaşanmazken, 2007 yılında kuraklık nedeniyle arpa üretiminde 2,2 milyon ton düşüş yaşandı.

Bununla birlikte, çavdar ve yulaf üretimimizde de gerileme olduğu dikkatten kaçmıyor.

Özellikle Adana, Osmaniye, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Sakarya, Balıkesir, İzmir ve Aydın illerimizde yapılmakta olan mısır üretiminde, 2007 yılında 276 bin tonluk azalma yaşandı.

TÜİK'in 2008 yılı ikinci tahminine göre ise; 2008 yılında bir önceki yıla göre buğday üretiminin %3,2 oranında artarak yaklaşık 17,8 milyon ton, dane mısır üretiminin %20,9 oranında artarak yaklaşık 4,3 milyon ton, çeltik üretiminin %17,6 oranında artarak yaklaşık 762 bin ton olması tahmin edilirken, arpa üretiminin %18,9 oranında azalarak yaklaşık 5,9 milyon ton olması bekleniyor.

2008 yılında toplam hububat üretimimizin artış göstereceği beklentisi özellikle kuraklığın etkilerinin azalıp, yağışların normalliğinin devam etmesine bağlıyor.

Ayrıca, hububat ülkemiz dış ticareti için önem taşıyor. Hububat ihracatımız yıllara göre değişmekle birlikte 2007 yılı verilerine göre yaklaşık 67 milyon dolar olarak gerçekleşti. Ülkemizin en çok hububat ihracatı yaptığı ülkeler Suriye, Cezayir, İtalya, Suudi Arabistan ve İsrail'dir.

İhracatımızda arpa ilk sırada yer alırken, bu ürünü mısır ve buğday takip ediyor. 2007 yılında 43 milyon dolarlık arpa, 12,5 milyon dolarlık mısır ve 9 milyon dolarlık buğday ihraç edildi.

Hububat ithalatımızda ise buğdayın başı çektiği görülüyor. Başlıca buğday ithalatı yaptığımız ülkeler arasında Rusya, Kazakistan ve Almanya yer alıyor.



Buğday ithalatını mısır ve pirinç takip etmekte olup, 2007 yılında bu ürünlerdeki ithalatımız maksimuma yakın şekilde gerçekleşti. Yine bu artışta 2007 yılında yaşanan kuraklığın rol oynadığını söyleyebiliriz.

Ülkemizde hububat pazarının geleceğine yönelik olarak Uluslararası Hububat Konseyi'nin öngörülerini ülkemizin gelecekte dünya hububat pazarındaki yerini belirlememize yardımcı oluyor.

Küresel ısınmaya bağlı olarak yaşanan su sıkıntısının gelecekte tekrar gündeme gelebileceği ve etkilerinin tarımımıza özellikle de hububat pazarımıza yansıtacağını söyleyebiliriz.

Ülkemizin küresel hububat pazarındaki konumunu daha iyi bir yere taşımak için, olası kuraklık sorununa karşı önlemler alınmalı ve üretim teknikleri geliştirilerek ürünlerimizdeki verim artırılmalıdır.

Kaynaklar:

- 2006 İktisadi Rapor, İzmir Ticaret Borsası
- Hububat Raporu, İGEME 2008.
- Uluslararası Hububat Konseyi, Hububat Raporu, 26.04.2007
- TÜİK verileri
- Dünya ve Türkiye'de Hububat Sektörü, OAİB, www.oaib.gov.tr
- <http://www.tmo.gov.tr/>
- [www.fao.org.](http://www.fao.org/), Crop Prospect And Food Situation Ocak 2009.